

Recursos

Bones pràctiques en la il·lustració

3	1. Les bones pràctiques per als clients
4	1.1. Encàrrec de l'obra
	1.2. Proves i reunions
5	1.3. Termini de lliurament
	1.4. Drets d'autor
6	1.5. Pressupost
	1.6. Lliurament de l'obra
7	1.7. Rescissions i cancel·lacions
	1.8. Participació en esdeveniments
	1.9. Encàrrecs professionals mal o gens remunerats d'empreses, institucions o entitats
8	2. Les bones pràctiques per als il·lustradors
9	2.1. L'encàrrec
	2.2. El pressupost
10	2.3. El contracte
11	2.4. Desenvolupament de l'encàrrec
	2.5. Hàbits de la professió

1. Les bones pràctiques per als clients

Aquest document és una guia per orientar els clients sobre com han de procedir a l'hora de fer un encàrrec a un il·lustrador garantint-se el resultat esperat i evitant malentesos i problemes posteriors. La bona comunicació i el respecte entre l'il·lustrador i el client són claus per a obtenir un resultat satisfactori per a ambdues parts.

1.1. Encàrrec de l'obra

- A l'hora de fer l'encàrrec, el client ha de dur a terme un treball previ important per tal de tenir molt clara la idea del que vol. Només així serà capaç de fer una descripció al més detallada possible del tipus d'il·lustració que està buscant.
- Per altra banda, s'haurà d'assegurar que compta amb tota la informació necessària per poder transmetre les seves idees a l'il·lustrador, i això moltes vegades implica la recopilació de documentació escrita, però també gràfica. S'ha de tenir molt en compte que, quan l'esquema és poc específic, la probabilitat que es facin canvis durant el procés és molt elevada, i això pot repercutir en el cost final.

Entre la informació útil que ha de transmetre cal destacar la següent:

- En cas que necessiti una imatge visual molt concreta, l'hi haurà de comunicar a l'il·lustrador amb la màxima precisió possible. Si el client ha vist una imatge particular d'un tercer, és important que l'il·lustrador sàpiga quina és, per facilitar-li una millor comprensió del que està buscant. Però, en cap cas el client hauria de demanar a un il·lustrador que fes una obra copiant l'estil d'un altre artista.
- És important explicar totes les possibles restriccions.
- Si l'il·lustrador treballa en una varietat d'estils, s'haurà d'especificar quin és el que s'ha triat en aquest cas.
- Dates de lliurament.
- Haurà de facilitar tota la informació tècnica, com ara la mida de la il·lustració, l'espai que s'ha de deixar lliure per encaixar la tipografia, etc.
- I també aquella informació d'interès perquè l'il·lustrador pugui fer un pressupost més acurat com: suport o suports en els quals es reproduirà, nombre d'exemplars, àmbit geogràfic, temps d'exploació, etc.

En cas que el client tingui algun dubte sobre com donar la informació, també l'hi pot preguntar a l'il·lustrador i obtenir ajuda de la seva experiència com a professional.

1.2. Proves i reunions

- En general, la majoria dels il·lustradors disposen de webs o altres plataformes o xarxes socials en què exposen les seves obres. Això permet fer-se una idea de l'estil que tenen i la feina que fan. També serveix perquè el client pugui fer una tria dels artistes que encaixen més amb el seu encàrrec i no calgui que els demani proves abans de realitzar l'obra. Si malgrat tot s'opta per demanar una prova a un artista, aquesta haurà de ser remunerada.
- El mateix passa amb les reunions. Avui en dia és fàcil comunicar-se per correu electrònic o videoconferència, i això suposa un estalvi de temps molt important per a totes dues parts. Quan s'organitza una reunió, assureu-vos que l'il·lustrador sàpiga el que s'espera de la seva presència: presentar el seu portafoli, parlar d'idees, etc.

- Si la feina requereix més d'una reunió, serà raonable que l'il·lustrador cobri una tarifa addicional pel seu temps. I, òbviament, si la reunió es cancel·la, el client haurà d'assegurar-se d'informar-ne l'il·lustrador amb temps suficient.

1.3. Termini de lliurament

- En un primer contacte amb l'il·lustrador, és important presentar un calendari on s'especifiqui el 'deadline' i els terminis de les diferents fases del projecte. Per a l'il·lustrador és clau conèixer el *timing* per saber si pot assumir la feina o no.
- El client s'ha de comprometre a donar l'aprovació dels esbossos en un temps raonable. En cas que el 'deadline' sigui inamovible, tots els dies que passin de la data acordada per l'aprovació d'un dibuix li resten temps a l'il·lustrador per a l'execució de l'obra.
- Si es rebutja un esbós, s'ha d'explicar a l'il·lustrador les raons per les quals no es considera acceptable; tanmateix, fora bo aportar a l'artista alguna idea o suggeriment per posar-hi solució.
- L'il·lustrador pot esperar un pagament addicional si se sol·liciten nous esbossos que responguin a noves directrius per part del client o que superin en nombre el que s'havia pactat prèviament.

1.4. Drets d'autor

- Com que la il·lustració es calcula segons l'ús que se'n faci, el client ha d'estar disposat a facilitar a l'il·lustrador informació veraç sobre tots els aspectes que necessita per fer-ne una valoració correcta: detalls de com i on s'aplicarà, durant quin període de temps, i a quin territori es difondrà.
- El client ha de saber que l'il·lustrador li atorga una cessió de drets apropiada per a l'ús que s'ha pactat, però manté els seus drets d'autor.
- Cal tenir en compte que la cessió dels drets d'explotació és una cessió de gran abast que permet al propietari el dret exclusiu de reproduir una imatge (o permetre que altres la reproduueixin) de qualsevol manera a tot el món durant el període de drets d'autor (és a dir, 70 anys després de la mort del creador). És recomanable no demanar als il·lustradors que signin un contracte que assigni drets d'explotació o «tots els drets» si no és realment necessari. Si ho és, s'haurà de negociar amb l'artista una cotització justa que respongui a la dimensió de la cessió.
- El client ha de respectar sempre el dret de l'autor a signar la seva obra, inclús quan hagi pactat una cessió de tots els drets. Convé pactar prèviament la fórmula en la qual apareixerà el nom de l'il·lustrador.
- Sempre que es reutilitza una il·lustració, s'ha de demanar permís a l'autor i retribuir-lo correctament.
- No es poden utilitzar les il·lustracions per a qualsevol altre ús o suport diferent del que s'havia acordat i que no consti en el contracte o la factura.

1.5. Pressupost

- Si es té un pressupost específic, convé estalviar temps i energia comunicant-l'hi directament a l'il·lustrador; d'aquesta manera, ens podrà respondre sobre si pot treballar o no per la tarifa especificada, o proposar altres opcions en funció del pressupost.
- El client no hauria d'oferir un treball a un professional a canvi de, per exemple, difusió mediàtica o prestigi. La feina ha de tenir una remuneració justa.
- Al demanar un treball a un il·lustrador, el client no ha d'esperar que li doni un pressupost immediat. Els encàrrecs sovint poden ser bastant complexos i cal considerar que l'artista necessita un cert temps per valorar els diferents aspectes de la feina proposada.
- És raonable esperar que l'il·lustrador cobri una partida addicional per a qualsevol despesa que vagi més enllà de la norma; un exemple, viatjar a una ubicació especificada. De la mateixa manera, pot demanar un plus per a un treball urgent que obliga, per exemple, a treballar durant la nit o en dies festius. Si un client és una agència de publicitat i, sobretot, si és un estudi gràfic el que fa un encàrrec a l'il·lustrador, es pot donar el cas que demani, a més de les il·lustracions, que aporti una idea publicitària que ajudi a millorar la feina que encarreguen. Aquesta creativitat afegida s'hauria de tenir en compte a l'hora de fer el pressupost.
- Si una valoració econòmica excedeix el pressupost, es recomana al client tornar a posar-se en contacte amb l'il·lustrador per veure quins canvis es poden fer al pressupost que satisfacin les dues parts. Per exemple, si s'ha sol·licitat un preu per a tots els drets, una cessió més específica pot ser realment una bona solució.
- En el sector del llibre és habitual treballar amb el que s'anomena bestretes, que són un avançament dels diners que es calcula que obtindrà l'il·lustrador pels drets d'autor. En aquests casos, s'ha de garantir un avançament just, que com a mínim cobreixi el temps que suposa completar la feina.

1.6. Lliurament de l'obra

- Les obres d'art acabades es poden lliurar de diverses maneres. Assegureu-vos de transmetre a l'il·lustrador la forma de lliurament que preferiu. També s'hauria de confirmar la recepció dels arxius amb un mail o una trucada.
- Si la il·lustració s'ha entregat de forma física, l'obra original pertany a l'artista, llevat que s'acordi el contrari. El client s'ha d'assegurar de retornar-la amb seguretat.
- No està permès transformar o modificar les il·lustracions sense el consentiment previ de l'autor i la corresponent autorització. En cas que sigui necessari, el procediment és negociar amb l'il·lustrador el pressupost per a la realització d'aquestes modificacions.

1.7. Rescissions i cancel·lacions

- El client té el dret de rescindir un acord si l'il·lustrador no aconsegueix lliurar el treball artístic en el termini establert, a menys que l'artista estigui incapacitat per una malaltia o una altra causa inevitable.
- Si el client cancel·la una comanda per motius que no tenen relació amb l'actuació de l'il·lustrador, l'haurà de compensar justament. La quantitat d'aquesta compensació es calcula, generalment, tenint en compte la fase en què es troba el projecte en el moment de la cancel·lació i els perjudicis econòmics que pot representar a l'autor.

En qualsevol fase del projecte, el client ha d'escoltar les explicacions i els consells professionals de l'il·lustrador, igual que s'escoltaria altres especialistes en les seves àrees de treball.

1.8. Participació en esdeveniments

Si et demanen participar en un col·loqui, taula rodona, conferència, jurat o activitat similar, com a professional de la il·lustració, aquesta tasca ha de ser convenientment remunerada.

És freqüent demanar als autors i autores que participin en les presentacions dels seus llibres. De vegades és una eina útil per promocionar les obres, però no pot convertir-se en un abús obligant els il·lustradors/es a assistir a nombroses presentacions, o en caps de setmana i havent de desplaçar-se. Si es donessin aquestes circumstàncies, seria raonable pactar algun pagament compensatori.

1.9. Encàrrecs professionals mal o gens remunerats d'empreses, institucions o entitats

En cas d'activitats, esdeveniments o encàrrecs que requereixin la participació d'il·lustradors professionals, emergents o novells, amb un objectiu de negoci, comunicació o purament estètic, aquesta s'haurà de remunerar convenientment.

Els professionals de la il·lustració han de poder viure dignament amb els honoraris que perceben per les seves creacions. El fet de proposar preus que no retribueixen de forma adequada la dedicació esmerçada, pot contribuir negativament al creixement de la creació artística.

De vegades, a l'artista se li proposa una retribució escassa, en forma de difusió o d'algun tipus d'intercanvi. Entenem que aquestes iniciatives no haurien d'anar adreçades als col·lectius artístics professionals, perquè qui creu en la cultura ha de fer el possible per cuidar els seus creadors.

2. Les bones pràctiques per als il·lustradors

Aquest és un document de bones pràctiques per als il·lustradors. Una guia de bona conducta que, com a membres de l'APIC, s'hauria de respectar, en la mesura en què sigui raonable, per tal de protegir millor els interessos de tot el col·lectiu.

2.1. L'encàrrec

- L'il·lustrador, en acceptar un encàrrec, es compromet a desenvolupar-lo amb la màxima honestetat i diligència, independentment de qui sigui el client i de la dimensió del projecte.
- L'APIC recomana no acceptar treballs en condició d'assalariats, ja que això implica, per regla general, que els drets d'autor i l'autoria siguin automàticament transferits al client per una tarifa plana. Si un client insisteix en aquestes condicions, el treball hauria de ser remunerat a l'alça tenint en compte aquest factor.
- De la mateixa manera, l'il·lustrador ha d'interioritzar que la il·lustració no és una afició sinó una activitat professional, per la qual cosa no hauria d'acceptar mai feines comercials no remunerades. Cal mentalitzar-se que treballar gratis o a preus molt baixos no és només una decisió personal, sinó que perjudica tot el col·lectiu.
- Un cas excepcional és la col·laboració amb organitzacions socials sense ànim de lucre; en aquests casos, una possibilitat és demanar quelcom relacionat amb la seva activitat a canvi de les il·lustracions.
- Els il·lustradors que treballen en il·lustracions publicitàries o promocionals no han de treballar de manera simultània per a clients que competeixen directament entre si, sense l'acord de tots dos. En cas de conflicte, l'il·lustrador ha d'acceptar l'encàrrec del primer client.

2.2. El pressupost

- Hem de tenir en compte que fer un pressupost no és gens fàcil, sobretot al principi, degut al caràcter de la feina: els il·lustradors no venen coses, sinó serveis, i a sobre, un servei que es pot valorar de forma molt diferent en funció de la seva finalitat.
- A l'hora de negociar la remuneració, la clau és comptar amb tota la informació relativa al projecte. Els il·lustradors han de ser proactius i preguntar tot el que necessitin saber sobre el treball i no deixar caps per lligar. Si l'il·lustrador no té experiència professional, és responsabilitat seva informar-se (preguntant a altres professionals o a l'associació) per tal de conèixer els hàbits de la professió.
- Cada projecte és diferent, per la qual cosa haurà de ser estudiat de manera individualitzada. Per a això s'hauran d'analitzar una sèrie de qüestions:
  - Qui és el client?
  - Com serà utilitzada la imatge?
  - Quant temps serà utilitzada la il·lustració?
  - Quants objectes es produiran amb la imatge?
  - És possible la revenda?
  - El territori on es comercialitzarà.
  - Quant temps requerirà la feina? Serà o no incompatible amb altres treballs?

- Quin serà el *timing*?
- L'encàrrec dona llibertat a l'il·lustrador o serà molt dirigit?
- Serà l'il·lustrador qui dirigirà l'encàrrec a altres professionals?
- Quin grau d'interès ens desperta el projecte?
- Es recomana que els socis basin els seus preus no només en la jornada laboral, sinó també en l'ús dels drets i que evitin donar xifres «orientatives». Un pressupost no es pot elaborar basant-se en usos no especificats.
- L'il·lustrador treballa generalment com a 'freelance', cosa que significa que la relació laboral es limita a projectes acordats i que no té els beneficis del treballador assalariat, com ara salari fix, pagues de vacances, Seguretat Social, etc. Això no s'ha d'oblidar a l'hora de fixar un pressupost i la millor manera de fer-ho és fent ús dels drets a negociar taxes i drets d'autor.
- La informació facilitada pel client durant la negociació és totalment confidencial. Per tant, l'il·lustrador s'ha de comprometre a no revelar cap dada d'interès a tercers, excepte en cas de disputa.
- Quan dos artistes són consultats pel mateix client o se'ls demana un pressupost pel mateix projecte, no han d'intercanviar informació entre ells.

2.3. El contracte

- Els il·lustradors han de procurar delimitar al màxim tots els termes del contracte. És necessari ser molt rigorós per tal d'evitar situacions desfavorables.
- Els il·lustradors haurien d'assegurar-se que els acords a què han arribat amb el client respecte a la concessió de drets siguin clars per a totes dues parts i hi han de quedar reflectides les condicions acordades. Si el client no proporciona cap contracte, l'il·lustrador s'ha d'encarregar de presentar-li un document que reculli els compromisos a què han arribat. A l'APIC podeu trobar un model per a cada necessitat. En cas que sorgís qualsevol desacord, aquesta mesura protegeix tant l'il·lustrador com el client.
- L'il·lustrador hauria de negociar prèviament la fórmula en què apareixerà el seu nom a l'obra. Aquest dret és inqüestionable, inclús en el cas de cessió total dels drets d'autor.
- Al contracte s'ha d'afegir una clàusula que reculli el dret de l'il·lustrador a ser compensat justament en cas que el client cancel·li el projecte per causes que no tinguin res a veure amb ell.
- En cas de comptar amb el servei d'un agent, els il·lustradors han de respectar els acords que hagin pactat amb ell. Especialment, qualsevol acord sobre l'exclusivitat de representació. Si un client potencial es nega a negociar a través d'un agent, els il·lustradors només podran acceptar la comissió del treball si arriben a un acord amb el seu agent.

2.4. Desenvolupament de l'encàrrec

- L'il·lustrador ha de complir rigorosament el calendari de lliurament de les diferents fases d'un treball. El client ha de ser avisat amb suficient antelació si hi ha alguna previsió que s'excedirà el temps de lliurament perquè pugui prendre la decisió adient.
- Els il·lustradors s'han d'assegurar que els clients sempre puguin contactar amb ells d'alguna manera durant el transcurs d'un treball. També se'ls hauria d'informar si, puntualment, sorgís algun problema que provoqués un període d'inhabilitat.
- L'artista hauria de tenir l'aprovació dels esbossos, signada pel client, abans de continuar amb la producció final de la il·lustració.
- Si el client fa canvis substancials respecte al 'brief' aprovat, l'il·lustrador ha de cobrar una tarifa extra; per contra, l'artista s'ha de fer càrrec de canvis trivials o motivats per errades pròpies.
- Els il·lustradors han d'entregar treballs originals. En cap cas l'autor tractarà de copiar o imitar l'estil d'un altre il·lustrador. Una altra cosa, completament diferent, és que l'obra reflecteixi influències d'un altre artista.
- Els il·lustradors han de respectar el temps de la cessió de drets concedit a un client, abans de vendre els drets de la il·lustració a un altre client.

2.5. Hàbits de la professió

- En presència d'un client, un artista no hauria d'entelar mai la reputació d'altres artistes.
- Un artista no ha d'incloure mai les obres d'altres en la seva cartera.
- Cap artista ha d'acceptar modificar el treball d'un dels seus col·legues sense el consentiment previ d'aquest.

Els il·lustradors han d'estar informats respecte als principis dels drets d'autor, les llicències i els hàbits de la professió. L'APIC facilita, a través de la seva pàgina web, informació legal actualitzada i respostes a les preguntes més freqüents, que poden ser de gran ajuda per als socis.

Apic, juny 2024

